

SVENSKA ESPERANTO-TIDNINGEN LA ESPERO

Aug.-Sept. 1943

31 årg. Nr 8

ORGAN FÖR SVENSKA ESPERANTO-FÖRBUNDET

Redaktör HENNING HALLDOR.
Förlagschef 1918-1941.

Kamrer AD. LARSON.
Initiativtagare till Förlagsföreningen
Esperanto. Kassör 1918-1938.

*Ett gott
verk.*

**Förlagsföreningen Esperanto
25 år.**

Vilken stor och genomgripande betydelse Förlagsföreningen Esperanto haft och har för esperantorörelsen i vårt land, vet envar som en smula följt med utvecklingen under de gångna åren. Det är i dagarna ett kvartsekel sedan Förlagsföreningen stiftades. Det kan fördenskull vara tillbörligt att kasta en blick tillbaka på dess tillblivelse och bringa i åtanke de män som offrat intresse, tid, arbete och bekvämlighet åt att förse oss med de behövliga tryckalstren om och på esperanto.

Till förhistorien hör, att den 27 juni 1917 vid SEF:s årsmöte i Skara förelåg ett förslag av hr Adolf Larson om bildande av en Förbundets förlagsförening jämte stadgeförslag, varav framgick, att föreningens uppgift skulle vara att utgiva förbundets officiella organ samt förlägga och försälja andra skrifter på eller om esperanto. Det ansågs även angeläget att Förbundet härigenom skulle kunna fungera som en juridisk person.

Mötet ansåg, att frågan först borde ingående behandlas och utredas av styrelsen och att förbundets medlemmar skulle i god tid bli upplysta om ärendets innebörd, varför det bordlades till nästa möte. I juninumret 1918 av La Espero offentliggjorde SEF:s styrelse stadgeförslag jämte motivering.

Vid SEF:s årsmöte 1918 i Göteborg, i samband med Första Skandinaviska Esperantokongressen där, diskuterades den 7 aug. detta förslag ingående och mötet beslöt Förlagsföreningens bildande samt inbjudan till andelsteckning, stadgar antogos och provisorisk styrelse utsågs, nämligen hrr Adolf Larson, Fredrik Skog och Henning Halldor, alla i Stockholm.

Den 6 oktober 1918 stiftades så "Förlagsföreningen Esperanto u.p.a." Bidragssumman hade nu nått ett så pass stort belopp, att andelstecknarna kunde kallas till sammanträde, som ägde rum sagda dag på Gustaf-Wasaautomaten vid Upplandsgatan 51 i Stockholm. De av interimstyrelsen i enlighet med SEF:s årsmötes direktiv utformade stadgarna antogos, och till styrelse valdes hrr Ad. Larson, Fr. Skog och H. Halldor med hrr Rudolf Pehrsson och John Johansson som suppleanter, samtliga bosatta i Stockholm. Revisorer blevo hrr W. Wahlund och C. G. Holmstedt i Gävle, med fröknarna Hanna Hemberg i Stockholm och Nanny Asplund i Eskilstuna som suppleanter. Föreningen registrerades hos Överståthållarämbetet.

Sedan styrelsen inom sig utsett hr Halldor till ordförande och hr Larson som kassör, begynte verksamheten, först i smått men växte snart ut till större proportioner, när det blev fredstid, och kontakt och samarbete kom till stånd med den återvaknande esperantorörelsen.

Förlagsföreningen var ursprungligen hr Adolf Larsons idé och skapelse. Vid sin sida fick han ifrån starten hr Henning Halldor, som med sin affärsblick, sitt initiativ

SKRIFTLIG EXAMEN äger rum den 24 oktober 1943. Anmälan senast den 10 oktober.

65

Tre andra som voro med vid starten.

Redaktör FREDRIK SKOG, som före sin snara avflyttning från Stockholm hann vara med om en hel del av "portföret". — Ingenjör RUDOLF PEHRSSON, vilken varit med ända från 1918 men avgick 1943. — Redaktör JOHN JOHANSSON, 1918—1930.

och sunda omdöme skötte förlaget med försiktighet under de svåra åren och med orädd optimism under esperantorörelsens uppgångstider.

Det var inget lysande kapital som hopbragts, så att några storverk kunde det inte bli tal om. Fastän andelsbeloppet satts så lågt som 10 kr., gick det från början trögt. Esperantister ha aldrig varit några Krösusar, och de djärvaste tecknade en eller ett par andelar. Det blev därför nära nog en chock för styrelsen, när dir. W. Wahlund i Gävle inlevererade 100 andelar med 1000 kr. Startkapitalet vid stiftandet utgjorde 207 andelar, vartill kom förbundsorganets garantisumma motsvarande 57 andelar samt Förbundets varuförråd, som överläts, värt omkring 100 andelar.

Förlagsföreningens första göra blev att övertaga förbundsorganet La Espero som trycktes i Gävle. Det må betonas i detta sammanhang, att tidningen aldrig burit sig, utan varje år, även under de bästa tider, gått med förlust, som fått räknas på propagandans konto. Den omfattande och välskötta tidningen har under sådana omständigheter till stor del varit en gåva till prenumeranterna. Och ändå finns det de esperantister som inte hålla tidningen!

Nästa bekymret var att se till att det fanns läro- och ordböcker.

Det var nämligen så på den tiden, d.v.s. före Förlagsföreningens tillkomst, att så fort det visade sig tendenser till en uppgång för esperantorörelsen, så tog det lilla förrådet av läroböcker strax slut, och man stod där med tomma händer. De läroböcker som nu funnos voro dels Nyléns hos Fritzes i Stockholm utgivna och dels G. H. Backmans som utgivits i Gävle genom att några meningsfränder där sammanskjutit det behövliga kapitalet. Denna senare med resterande bokförråd och skuldförbindelser övertogs av förlagsföreningen.

Den totala bristen på ordböcker vållade värsta bekymret. Kontrakt gjordes med Backman i Hälsingborg om en esperanto-svensk ordbok, som trycktes på Appelbergs tryckeri i Uppsala 1919. Men så var det svensk-esperantisk ordbok. Nytt kontrakt med Backman om en sådan. På grund av den oskäligt höga prisnivån, som slukat hela kapitalet i och för den esp.-svenska ordboken, satt det hårt åt att få fram den andra ordboken. Den trycktes i Tyskland, där valutan var låg. Men genom avståndet och tryckeriets totala okunnighet i svenska blev arbetet förenat med hart när oöverkomliga svårigheter och obehag. Hit hörde dessutom att papperet måste levereras från Sverige. Och när boken 1921 förelåg färdiglevererad hos svenska tullen, förbjöd denna införandet i landet, emedan boken saknade tryckår och tryckort. Först sedan en medlem av styrelsen, John Johansson, påstämplat dessa på de 5.000 exemplaren, framläppte boken.

Esperanto-nycklarna, som före kriget tryckts i England, stodo inte längre att få därifrån, inte heller nödiga typer. Nyckeln togs då med klichéer på fotografisk väg; sålunda trycktes 1919 10.000 ex.

Och så var det problemet med expeditionslokal: var skulle man göra av de många tusen böckerna? Första tiden hyste sekreteraren Fredrik Skog expeditionen hemma hos sig, men när han 1920 flyttade, blev det kassören Ad. Larsons tur att härbärgera bokförrådet i sitt hemvist, och där samlades styrelsen och expedierade beställningarna. 1922 gjordes epok så till vida som förlagsföreningen då hyrde egen lokal, nämligen två rum i Luntmakaregatan 52, av vilka hr Martin Eriksson övertog det ena samt hjälpte till med de löpande göromålen. Den höga hyran, 1.400 kr., var betungande och drog ner ekonomien. Då huset dessutom stod under ständig närgrången polisuppsikt, enär de livaktiga efterkrigskommunisterna där hade någon sorts högkvarter, var trevnaden också minimal. Sedan hr Eriksson flyttat, hyrdes kontoret i lag med en klichéfabrik, tills 1926 en lagerlokal hyrdes för 400 kr. om året i botten på Kungsgatan 33. Från Kungstornet gjordes så den sista flyttningen 1929. Då hyrdes nämligen ett rum av den av hr Halldor startade Blomsterförmedlingen i dess expedition i Sveavägen 98. I samma hus har Förlagsföreningen alltsedan haft sin lokal. Vad en fast egen lokal betyder för verksamheten ha nog lite var av våra föreningar erfarenhet av, eller kanske ännu mer av hur avsaknaden av lokal hämmar verksamheten.

Under Će- och Sinha-perioden från 1928 till mitten på 1930-talet rådde en uppsvingsperiod inom esperantorörelsen, inte minst här i Sverige. Efterfrågan på esperantoböcker, såväl läroböcker som annan litteratur, var i ständigt stigande. Under de bästa åren såldes det för åtskilligt över 40.000 kr. pr år.

Nu ha de gamla stöttepinnarna avgått. Efter trogen mångårig tjänst, kunna vi gott säga. Det har varit ett uppoffrande och med kärleksfullt intresse utfört arbete i esperantorörelsens tjänst. Adolf Larson gick först — 1938, alltså efter 20 år. Henning Halldor höll ut som förlagschef till 1941. Och i år trädde Rudolf Pehrsson tillbaka. Ja den fjärde i klöverbladet, Fredrik Skog, hade redan på ett tidigt stadium avflyttat från huvudstaden.

Det vore mycket att säga om Förlagsföreningen, dess betydelse och verksamhet, om personerna i spetsen och deras trogna och tragna arbete. Men vår tidnings starkt både begränsade och anlitade utrymme förbjuder vidlyftiga utläggningar. Det vare nog sagt, att vi vid en tillbakablick på de 25 åren ha all anledning att betyga esperantisternas tacksamhet för dessa män som planerat och tagit initiativet till denna del av esperantoverksamheten och skött den i långa trogna år skickligt och framgångs-

”Förlaget” i dag.

Förlaget i krigstid är inte vad det var under fredens dar — en expedition med hela dagen pinglande telefoner, slamrande räknemaskiner och ritsch-ratsch av paket-slagarens omslagspapper. Man har inrättat sig efter de ändrade förhållandena, som äro rådande även på esperantomarknaden, och så att säga rättat mun efter matsäcken. På sätt och vis har man rationaliserat driften, och genom att helt resolut avskaffa den helavlönade föreståndaren och dennes unga biträde och ersätta dem med arbetskraft huvudsakligen engagerad på kvällarna har man lyckats hålla de mycket minskade inkomsterna i nivå med nödvändiga utgifter. På så vis har man också trots stora svårigheter lyckats tillfredsställa den kundkrets, som blivit trogen och inte bara sitter med armarna i kors och väntar på bättre tider.

Det är knappast värt att störa en sån där expeditionskväll, utan därför söka vi upp förlagschefen en annan dag på en annan lokal. Vi träffa boktryckare Bernhard Eriksson på hans ägandes officin, Sture-Tryckeriet, och trots att här ingen frid råder utan det dagliga arbetets buller och gny, är hr Eriksson genast redo att bevilja oss en stunds samspråk.

— Det är väl knappast fråga om någon rekvisition, börjar den intervjuade själv fråga, så snart han hör att vårt ärende gäller ”förlaget”, vilket här betyder Förlagsföreningen Esperanto.

— Nej, det är inte expeditionen vi närmast ville höra något om, utan något om själva förlagsverksamheten. Låt oss börja i slutet och genast komma med frågan: Ha vi något nytt att vänta från förlaget i år?

— Något ska det väl alltid bli. Hade kvartsekeljubileet inträffat under normala förhållanden förmodar jag att det hela hade tätt sig litet annorlunda ur nyhetssynpunkt. Nu få vi vara rätt så blygsamma av oss. Redan på vårkanten började vi fira jubileum med den lilla Engholms-boken ”Maljunulo migras. — Vengo”, och till årsmötet kom de två små propagandabladen ”Om språkstudier” av samme författare samt ”Världens åttonde underverk” av Hilding Elg, ett par billiga saker, vilka mycket uppskattats av de klarsynta esperantister, som förstå att nu om någonsin är propaganda nödvändig. De lämpa sig också inom parentes sagt synnerligen väl till att bära med sig i fickan för att sticka i händerna på folk när tillfälle erbjuder sig eller att ”lämna efter sig” på resor, i bussar och spårvagnar.

Till jubileumsdagen, som inträffar den 6 okt., utkommer en annan sak, som vi äro förvissade om kommer att mötas med intresse, nämligen ”Dua Rapsodio”, under Dr F. Szilagyis beprövade litterära regi. Det är en fort-

rikt. Under alla dessa år ha vi städse haft till hands allt som behövs för propagandan, såväl läroböcker av alla de slag, som högtstående litteraturverk. Det behöver bara erinras om exempelvis Andréeboken, annat attförtiga. Den som varit med före Förlagsföreningen, med den tidens ständigt återkommande brist på läro- och ordböcker, vet av dyrköpt erfarenhet, vad den betydtt.

Under de arbetsammaste åren stodo särskilda medhjälpare till tjänst vid ledarnas sida såsom hrr Juneby och Pihlström, vilka också gjort en god och tacknämlig insats, inte heller Bengt Skantz får i det sammanhanget förglömmas.

Efter Henning Halldor har numera Bernhard Eriksson upptagit dennes fallna mantel. Hans roll som vår speciella esperantoboktryckare har varit av en ovärderlig betydelse inte minst för Förlagsföreningens verksamhet och framgång. Men härom i ett annat kapitel.

Paul Nylén.

Boktryckare
Bernh. Eriksson
Förlagschef
från 1941

sättning på den under föregående år i hektograferad form utkomna ”Verda Rapsodio”, som vann en sådan uppskattning, att vi i år vågat oss på att låta fortsättningen få tryckt form. Det blir ingen stor sak, men jag vågar föreslå, att den blir succé. Inte mindre än ett 30-tal av främst våra bästa svenska esperantopennor ha i original bidragit med artiklar, noveller och poesi. För att nämna ett par tre namn, så ha vi förutom Paul Nylén, vilken alltid har något nytt att berätta ur sitt rika esperantoliv, prof. Björn Collinder, som talar om lapskan på sitt populär-vetenskapliga sätt, och fil. mag. Karl Söderberg för oss i en detaljrik uppsats till den odödliga Shakespeares födelsestad. Kommendörkapten S. A. Flory, som i sin egenskap av kontrollofficer på de s. k. lejd-båtarna på Brasilien har haft många tillfällen att konstatera behovet av esperanto och dess många företrädanden, berättar livfullt, spännande men samtidigt humoristiskt hur det gick till i flygets barndom, när de svenska officerarna skulle lära sig flyga. Och så ...

— Ett ögonblick ... det var en hel del det där. Men det är en detalj, som särskilt intresserar: blir det någon större volym i år? Vi, d.v.s. läsekretsen, känner nog innerst inne att vi ingen rätt har att ställa några sådana anspråk, så illa som vi sköter oss som köpare nuförtiden, men man kan ändå inte undertrycka vissa förhoppningar.

— Ne-hej, det blir det inte. Men vi ha nog litet annat att komma med, som vi tror har sitt stora intresse. Så ha vi t. ex. beslutat tillmötesgå ett allmänt uttalat önskemål om att i tryck utge ”Sommaruniversitetet 1943”s föreläsningar. Att dessa föreläsningar inte voro av det torra pedagogiska slaget, därom kunna över hundratalet förtjusta deltagare vittna. Ämnenas variation och populära uppläggning gör dem särdeles lämpliga att samla i en serie små häften. Dessa föreläsningar är en sak av värde inte bara för stunden, de ge ryggrad åt våra strävanden och argument för vårt arbete. Manuskripten äro klara, och hinna vi bara över den närmaste tidens myckna arbete kommer även denna sak säkert som brev på posten ...

Och så ha vi den allmänna propagandan ... Vi ha under de gångna åren ofta saknat en broschyr, som i kort och koncentrerad form ger allmänheten en uppfattning om våra strävanden, en broschyr som såväl klubbarna i sin propagandaverksamhet vid kurser e. d. som den enskilde esperantisten kan använda och känna med sig att i den får allmänheten reda på allt om vårt språk. I voluminöst hänseende blir den inte stor, men den blir det ändock på så sätt, att det är meningen att den ska köpas och spridas i massupplaga — och det ska vi, esperantisterna, sköta om. För uppläggningsen ha vi väddjat om hjälp hos alla esperantister, som ha någon synpunkt att komma med. Så det tar sin lilla tid — men propagandabroschyren kommer ...

Till slut vet jag inte om jag skall avslöja, att vi umgås med tanken på att söka ge ut en samling av Hasse Z:s humoresker. Den saken står emellertid på ett mycket förberedande stadium, men jag tror att det skulle vara ett lyckligt grepp att till den mera seriöst betonade svenska esperantolitteratur vi hittills utgivit lägga även någon svensk humorist.

— Förlaget firar alltså sitt tjugufemårs-jubileum med att uppehålla sina traditioner: goda läroböcker och vald skönlitteratur i bästa utförande. Hur ställer sig krigsåren i förhållande till femårsperioden närmast före? Finns det några siffror, som visa skillnaden i förlagsarbetet och i läslusten?

— Siffror i nämnt sammanhang intressera mig endast i den mån de avsätta vinst i våra böcker ... så dem tala vi inte om nu ... Andock måste jag säga, att förlaget förvånansvärt väl hittills lyckats rida ut den kris, som kriget orsakat. Visst har våra kundens antal betydligt reducerats och visst köps det nu avsevärt mindre än under de kriget närmast föregående åren. Men den stam av gamla, trogna esperantister, som alltid varit vår rörelses ryggs, den finns kvar och det är den vi i fortsättningen lita till. Att kursarbetet numera inte är så livligt är kanske inte bara klubbarnas fel, det ligger i tiden, men det ligger också i sakens natur att kommer det bara igång igen (och måtte det bli snart!) så får förlaget omedelbart ökad omsättning. Att det finns intresse för vårt språk märka vi dagligen på förlaget. I regel bruka vi kunna rakna ut på några dagar en ny beställning hittat till oss, men många äro de kanaler om vars källa vi inte få någon vetskap. De ha kanske sett en liten notis, de ha kanske fått en nyckel, en propagandaskrift av någon ansvarsmedveten esperantist, och så har intresset väckts — och de komma till oss. Det gäller således för såväl klubbarna som de enskilda att inrikta sig på att leta upp det intresse för esperanto, som ovedersägigen finnes.

— Man gissar gärna på, att förlaget räknar som sin glanstid åren närmast efter förra världskriget?

— Det absoluta genombrottet för esperanto upp mot massrörelse har i Sverige kan man nog inte säga kom förrän atskilliga år efter förra världskriget, åtminstone om man dömer efter medlemsnumerären. Men från 1920-talet var det en nästan oavbrutet stigande kurva uppåt, som nådde sin högsta punkt åren efter 1930 fram till andra världskriget.

— Bildar de åren topp även i förlagsverksamheten?

— Det kan vi gott säga. Det var då idén med de utländska lärarna lancerades. Då kom Andreo Cseh och satte fart på arbetet i synnerhet i Stockholm men även annorstades. Så kommo Dr Szilágyi och redaktör Morariu, vilka ju bägge ännu verka i vårt land, den sistnämnde för närvarande som förbundets flygande ombudsman. Senare kom Tibor Citrom från Budapest, Hans Fox från Danzig och många andra. Detta gjorde att det blev en stigande efterfrågan på inte bara läroboksmaterial och ordböcker utan även litteratur — allting gick att sälja. Men det drog även med sig stora utgifter för förlaget, då det ju gånge, att alltid vara välförsedd — utgifter, som tyngde långa tider framöver.

— Om vi skulle återvända till dagens bekymmer. När kursverksamheten på nytt tar fart, har då förlaget möjlighet att omedelbart tillgodose efterfrågan på läroböcker och ordlistor? Sarskilt ordlistor är väl ett ömtåligt kapitel? En lärobok skakas nog granska hurtigt fram under våra pedagogers gröna kappor, men ordböcker ...

— Ingen fara på den fronten — vi äro välförsedda. Av läroböcker ha vi åtskilliga editioner att välja på och ordböckerna torde nog racka de med. Så nog kan kurserna sätta fart för den delen alltid ...

— Har förlagsstyrelsen ytterligare några planer för framtiden — eller någon hälsning att låta oss framföra till läse- och kundkretsen?

— Nog har vi planer alltid, fast de äro nog så vaga på grund av välförstådda svårigheter just nu. Vad jag emellertid skulle vilja passa på att säga nu, om jag får så att säga "tala fritt ur hjärtat", är, att det på vårt förlag finnes en oerhörd massa synnerligen förnämlig litteratur, som väntar på köpare. Den utländska bokfloran är tyvärr utblommad, men den svenska esperantolitteraturen är riklig. Vi ha våra trogna beundrare, som så fort vi komma med en nyhet, lika fort äro färdiga att köpa den. Men det finns även en hel del, vilka inte komma sig för med att rekvirera. Till dem skulle jag vilja

El la mondo de la vortoj — la sonimitaj vortoj.

F. Szilágyi.

La vortoj estas individuoj, ilia aspekto, ilia apero, ilia apero estas tute malsimila, tute individua. Inter la vortoj estas "socia klaso", kiu memorigas nin al la artistoj, aktoroj, bohemoj, kies vivo estas pli multkolora, pli brilanta, ol tiu de la ĉiutaga etburgo. Tiuj vortoj estas la t. n. sonimitaj vortoj, aŭ laŭ la terminologio de la lingvoscienco — onomatopeaj vortoj. Ni pensu nur pri la vorto "ronki"; kiam ni aŭdas la vorton, ni tuj pensas pri la sono de la laŭta dormo, kiu ĝenerale vekas serenecon (kiam ĝi ne tro ĝenas nokte) kaj kiu vorto en — verŝajne — ĉiu lingvo konservis tiun son-imitan karakteron, elaŭdiganta la karakterizan r-sonon el la vorto: svede: snarka, angle: snore, germane: schnarchen, hungare: horkolni kaj mem la Esperanto-vorto devenas el alia grupo de la lingvoj, t. e. latinidaj. Aŭ ni pensu pri la Esperanto-vorto "kukolo" kiu indikas al la sono de la birdo, pri kiu temas. Sonimitaj vortoj klare indikas pri sono, kiu estas en solida interrilato al la koncerna vorto. Oni ne devas multe paroli pri tio, ke sonimitaj vortoj faras respektindan parton de ĉiu nacilingva vortaro kaj ne malpli tiun de nia vortaro, kie ili havas eĉ pli akcentitan rolon, t. e.: oni povas pli facile lerni vortojn, kiuj spontane kaj fantazion vekante montras al sia signifo.

Ekzistas teorioj, laŭ kiuj la lingvoj komenciĝis kaj eĉ elvolvis sin nur el tiaj son-imitaj vortoj. Oni indikas kiel elirpunkton de tiu teorio la infanlingvon, kiu nomas "vu-vu" la hundon (almenaŭ en Svedlando) kaj "kikeri-ki" la kokon kaj trovas aliajn sonimitaĵojn por aliaj ideoj. Tamen estas vana peno serĉi la ekskluzivan bazon de la lingva origino en la sonimitaj vortoj, kvankam, sendube,

säga: tänk på, att det är genom litteraturen, som vi lära oss vårt språks stora nyanseringsförmåga, dess rikedom på uttrycksmöjligheter. Det räcker inte med en kurs, en aldrig så god lärobok om man inte genom läsning av litteratur fördjupar sin kunskap. Varje esperantoförfattare har sitt sätt att uttrycka sig, kommer med sitt bidrag till berikande av språket, som därför dag för dag blir ett allt mera levande instrument att tjäna det syfte, för vilket det skapats. En aldrig så sinnrik maskin är ett odugligt redskap i dens hand, som inte fullt förstår att utnyttja hela dess kraft. Lika är det med vårt språk — utan att man tillgodogör sig allt, det har att ge i dess olika former, blir det halft. Den luckan fylls av vår litteratur.

Till sist skulle jag med redaktörens tillåtelse genom Svenska Esperanto-Tidningen vilja rikta ett tack till alla dem, som under de gångna åren troget stått oss bi. Många av dem, som vid Förlagsföreningens start för tjugofem år sedan voro de första att stödja den genom att köpa dess alster, äro ännu den dag som i dag är lika redobogna att göra vad som för dem blivit inte bara en plikt utan något som skänkt dem personlig tillfredsställelse. I dag äro de värda sin honnör.

Jag vill sluta med att berätta något, som är symptomiskt för dessa pionjärens sätt att se sitt förhållande till vårt arbete. Vid årsmötet i Hälsingborg i somras kom till mig en man, som jag väl hade reda på genom hans beställningar då och då. Helt oförmedlat yttrade han: "Jag vet att Förlagets ställning just nu inte är sådan, att det är någon penningplacering att teckna sig för andelar. Men jag kan ju göra så litet för saken på min ort, och därför tycker jag att kan jag i stället göra mitt genom någon andel så gör jag det gärna. Räcker ett hundra kronor ..." Så tänker och gör den, som bär vår idé i hjärtat.

Låt Förlagets jubileum bli ditt jubileum ...

— — —

Vi låta förlagschefens önskan gå vidare. Vi förstå honom så väl och skulle önska att hans ord träffade god jordmån.

multaj natursonoj kaj refleksnomoj estas tiaj en la lingvoj.

La sonimito estas ofte tute, aŭ preskaŭ tute klara. Ni citu kelkajn Esperanto-vortojn: miaui, kikeriki, ĉirpi, sibli, ululi, tiktaki, susuri, zumi, plaŭdi, aplaŭdi, fajfi, aŭ tia estas ekz. la vorto "kakatuo", kies malaja originalo estas eksperimento por imiti la sonon de la birdo, aŭ ni pensu pri la vorto "pafi" kaj multaj aliaj.

Kompreneble la karaktero de la vortoj ne estas ĉiam tiel klare sonimita, la vortoj transformiĝas dum sia vivo. Ekz. origine sonimitaj vortoj estis: korvo (corvus en la latina), korniko, muĝi (kiu vorto devenas el la "mu"-sono de la bovino, mem la vorto "bovo", bleki (devenanta el la be-sono de la ŝafo) k. a. Estas klare, ke Esperanto transprenis tiujn ĉi vortojn pretaj jam post ilia transformiĝo.

Se oni provas fari kategoriojn inter tiuj ĉi vortoj, oni tuj konstata, ke la plej granda amaso estas bazita sur bestosonoj (ekz. ululi, t. e. la sono de strigo, kies latina nomo estas ulula, kaj ankaŭ la sveda vorto "uggla" devenis el la sama fonto.) Multaj senvivaĵoj, iloj kaj specile muzikinstrumentoj apartenas al la dua ĉefa kategorio: ekz. cimbalo, fluto, trumpeto, aŭ el la iloj: raspilo ktp. — La tria grupo estas natursonoj: ekz. blovi, tondri, plaŭdi. Sed ekster ili troviĝas multaj tiaj vortoj, malofte konscie uzataj, sed tamen son-imitaj, ekz. la vorto "hotentoto", kiu vorto estas eksperimento por imiti la kares-esprimojn de la sudafrika negrolingvo.

Estas klare, ke ofte kiam oni bezonas novajn vortojn por novaj ideoj, oni turnas sin al la sonimita helpo, speciale verkistoj ŝatas krei tiajn vortojn, kiuj eventuale vivas nur por la daŭro de la koncerna romano, — certe vi renkontis frazojn tiajn, ke "la fabriksirenoj tutuis" aŭ similajn — aŭ aliokaze ili daŭrigas sian vivon en la lingvo kaj iĝas eroj de la vortaro. Ankaŭ nia vortaro pliriĉiĝis per tiaj vortoj, ili estas ĝenerale ne malfacile lerneblaj kaj speciale oni trovas nuntempe multe da bestsonaj terminoj, kiuj ne estis origine en la zamenhofa vortaro. Tie oni prefere uzu la vorton "bleki" kunligita al la nomo de la koncerna besto. Sed ekzemple "grunti" estas nekompereble pli viva vorto, ol porkobleki kaj kvaki multe pli ol ranobleki. Ke mem Zamenhof ne estis malamiko de tia evoluo, tion pruvas la zamenhofaj vortoj "miaŭi" kaj "sibli" aŭ la malpli klare sonimita "boji", ĉar teorie ja oni povus imagi la lingvon kun tiaj vortoj, kiaj estas katobleki, hundobleki, serpentobleki. Sed se ĉi tiuj vortoj donus aŭ prenis koncerne la vivantan karakteron de la lingvo, tio estas alia demando.

La literaturo, kiel ni jam menciis, volonte eluzas la kolorigan efikon de la sonimitaj vortoj. Ekzistas eta mez-epoka latina monaĥa legendo pri tio, kion diris la bestoj pri la naskiĝo de la Savanto. La koko diris: Christus natus est. (naskiĝis) La bovo: Ubi, ubi, ubi? (kie?) La kapro: Betlem, Betlem, Betlem. La ŝafo: Eamus, eamus (ni iru!) La bovido: Volo, volo, volo. (Mi volas.)

Aŭ kun granda salto ni citu ran-strofon de Baghy, interese ekzemplon de poezia onomatopeo:

Kvavak, kvavak, kvak kvak
akva kuvo, akva kuvo,
kvak, kvak, kvak
kvakas ni al Akvoavo ... ktp.

Kaj tuj poste strofon el la sonorele sonanta "Sonoril-ludo" de K. Kalocsay:

Ho svingu la langon
Vi tondre batanta!
Lamento giganta
Traringu la landon.
Priplendu la honton
de mondhekatomboj ... ktp.

Oni ne havas certan percepton ĉiam pri la imitaj sonoj. En diversaj landoj oni parolas diversajn lingvojn kaj ŝajne ankaŭ la bestoj parolas "nacilingve". La hungaraj anseroj diras: hap-hap, la francaj: kuen-kuen (fonetike), la germanaj: gak-gak, la italaj: kva-kva kaj estas same pri la parolo de la porkoj, kokoj ktp.

La temo povus gvidi nin tre malproksimen en la giganta arbaro de lingvo kaj sonesplorado. Parto de tiu ĉi arbaro havas vojojn kaj vojetojn, sed ni povus veni en veran sovaĝejon: oni povus rakonti pri verkoj kaj teorioj kuriozaj kaj amuzaj, kiuj okupis sin sisteme pri la

Unu labortasko.

Ofte societoj malprogresas pro tio, ke membroj ne trovas konvenajn labortaskojn. Ili havas nenion por fari, protokoloj kaj cirkuleroj tudas ilin, ili fariĝas inertaj kaj eventuale forlasas la movadon. Tiel certe estas ankaŭ inter ni. Trovi konvenajn labortaskojn estas grava afero kaj meritas multan atenton. Por la momento mi montros unu tian taskon. Ĝi ne estas nova sed ofte forgesita. Mi ne garantias sukceson, sed la tasko estas inda, kaj vera esperantisto ne povas neglekti ĝin. Mi pensas pri studo de la gravaj originalaj verkoj de Zamenhof.

Kiom da homoj inter ni esperantistoj efektive bone konas la poemojn de Zamenhof, liajn kongresajn paroladojn, lian artikolon (Sub la kaŝnomo Unuel) pri Esenco kaj estonteco de la ideo de internacia lingvo? Certe la t. n. eminentaj esperantistoj bone konas ilin, sed multaj, multaj aliaj ne konas ilin, kvankam ili facile povus konatiĝi kun ili.

Por esti bona esperantisto estas necese koni tiujn verkojn. Ili estas la spirita fundamento de nia tuta movado. En ili troviĝas tiom da gravaj pensoj, profundaj sentoj kaj belaj vizioj, ke oni ne elĉerpas la enhavon per simpla tralegado. Oni povas legi kaj relegi, kaj ĉiam oni trovas ion, kion la atento antaŭe preterglitis. Ili estas la fundamento de nia movado, kaj ili restas tio. Tial ni devas koni ilin.

Formu legogrupon! Du homoj sufiĉas por legogrupa. Maksimumo verŝajne ne devas esti pli granda ol dek. Ĉiuj legas hejme certan kvanton laŭ interkonsento, bone studas kaj notas ĉion, kio ial meritas atenton, egale ĉu temas pri pensoj, sentoj, esprimmanieroj aŭ gramatikaj aferoj. Se ne ĉiuj havas la uzatan libron, oni pruntu unu de alia aŭ el biblioteko, aŭ aĉetu komune kelkajn ekzemplerojn. Iel estas eble aranĝi.

Dum la kunvenoj ĉiu regalos per siaj eltrovoj dum la studado, kaj oni interparolos pri ili. Atentu la lingvon de Zamenhof! Ĝi estas bela kaj imitinda. Sed ĝi ne estas imitinda en absolute ĉio. Ankaŭ ĉe li troviĝas frazoartoj, kiujn ni nun povas esprimi pli simple kaj elegante.

Mi estas certa, ke vi trovos multajn aferojn por via interparolo. Kaj eĉ se vi ne trovos multe — vi tamen estos bone leginta la tekston, kaj tio estas la ĉefa afero. Kaj se vi volas konkuri en bona laŭlegado — ankaŭ bona afero.

La plej gravajn poemojn de Zamenhof vi trovas en la fino de Fundamenta Krestomatio. En la sama libro troviĝas la supre nomita artikolo de Unuel kaj artikolo el la unua libro de esperanto. Mi kredas, ke la kongresaj paroladoj estas aparte eldonitaj, sed tiu libro verŝajne ne estas havebla. Gravajn partojn el ili vi trovas en Historio de la lingvo Esperanto de Privat. Tio certe sufiĉas por

"lingvoj" de la bestoj. En tiu literaturo oni trovas hundogramatikojn kaj ĉimpanzvortarojn, oni trovas libron pri la lingvo de la kornikoj kaj mi memoras, ke esploristo reproduktis triangulan hundo-dramon, kiun li notis en "lingvoj" de la bestoj. En tiu literaturo oni trovas hundino. La tuta lingva akompano de la sceno estis reproduktita en hunda lingvo kaj tradukita en la homan. Sed ni kontentiĝu nun per la aludoj pri la serioza kaj pripensiga parto de tiu ĉi riĉa materialo kaj nur por montri ĝis kiu limo povas gvidi la malpli produkta kaj malpli certa esplorado, ni citu la "vortnotojn" de C. G. Friedrich. laŭ kies konstato la nordaj najtingaloj parolas jene:

David, David, David,
Filip, Filip
Kvava, vava-vava-vava-vava-vavat
Gokkierk-gokkierk-gokkierk,
Zozozozozo
zozozozo
Tarakk-tarakk-tarakk
Kverrrrrrrer-tizek.

Mi volas aldoni nur, ke mi mem ne legis la libron de la nomita sinjoro, sed la dana lingvosciencisto Nyrop atestas pri la ekzisto de tia konstato.

F. S z i l á g y i.

Hjalmar Kihlberg:

Esperantorörelsen förr och nu samt önskemål beträffande dess framtid.

Då man studerar exempelvis esperantorörelsens historia, Zamenhofs Verkaro, Enciklopedio de esperanto m. fl. andra källor, får man ovillkorligen det intrycket, att arbetet för utbredandet av vårt internationella språk uppbars av större hänförelse förr än nu. Berättelsen från den första esperantokongressen i Boulogne sur Mer, de visserligen korta men innehållsrika biografierna över esperantorörelsens föregångsmän och då i första hand den över språkets skapare visar detta.

Efter en första, man skulle vilja säga, av en slags pingsthänförelsens ande kännetecknad period, kom en annan tid, då den första glöden hos många svalnat, då det blev splittring och många avfall, och då endast de trogna stannade kvar. Idorörelsen är ett exempel härpå.

Från en oss närmare liggande tid än den nu påpekade kan nämnas vår svenska esperantorörelse under tioårsperioden kort efter det förra världskriget. Vi minnas pastor Ce:s och andra kursledares verksamhet bland oss under några lyckliga år. Flera utlänningar, bland vilka indiern Sinha särskilt må nämnas, gjorde under denna tid vällyckade föredragsturnéer på esperanto. Beträffande esperantostudierna inom ABF hade esperanto det största antalet studiecirkel, riksdagen beviljade anslag för esperantoverksamheten o.s.v. Men hur är det nu? Nu står ej esperanto längre främst bland de studerade språken i ABF:s årsredogörelser, och bland dem, som under den nämnda tiden studerade esperanto, svalnade intresset hos många, och de drogo sig tillbaka. Esperanto-Förbundets ordf. Paul Nylén sade på kongressen i Hälsingborg i somras, att 1500 tidigare medlemmar av olika anledningar lämnat oss.

Många av dessa fingo för sig på något sätt, att det skulle gå lekande lätt att inlära det internationella språket på en mycket kort tid. Men när de efter denna korta tid ingalunda behärskade det ej ens nödortfött, så övergävo de alltsammans. Andra kanske begynte sina språkstudier i den tron, att detta skulle ge dem vissa chanser i deras förvärvsarbete ungefär på samma sätt som man efter att ha genomgått en bokhållerikurs per korrespondens har utsikt att få en bättre plats, än den man förut innehaft. När så detta ej lyckades, eller gav någon utsikt att lyckas inom rimlig tid, övergick man till engelskan i den förhoppningen, att detta skulle ge bättre resultat beträffande framtiden och förvärvsmöjligheterna. Andra återigen valde kanske esperantostudiet som ett slags hobby. De funno ett nöje i att studera språket, tills de fått nödortfött insikt i dess grammatik, ordbildningslära och språkstil för att därefter i samma avsikt och på samma sätt övergå till studiet av ett nytt språk. Alltså ett slags "jämförande språkforskning" i enkel stil. Den sortens studerande ha ej något behov av att tillhöra eller stödja någon esperantorörelse. Man skulle också kunna nämna dem, som såg esperantorörelsen huvudsakligen från nöjessynpunkt. De tyckte, att det var roligt tillhöra en esperantoklubb, emedan där bjödes på en del "amuzajoj". Men när dessa kanske ej gav, vad de väntat, drogo de sig så småningom tillbaka för att uppsöka något annat "nöjesfält". Slutligen ha också många under de senare åren lämnat esperantorörelsen, emedan de förlorat tron på dennas framtid.

Den nu gjorda mörkmålningen kommen en att tänka på liknelsen i evangeliet om de fyrahanda sädesåker, där somt av utsädet föll på vägen, somt på hälleberget och

somt i törnesnåret. Men enligt liknelsen föll också något i den goda jorden.

Om vi som trots tillbakagång i rörelsen och andra motigheter ännu äro trogna vår första kärlek till esperanto i viss mån motsvara detta senare utsäde, så blir frågan den, huru vi skola kunna liksom utsädet i liknelsen bära god frukt eller med andra ord: Hur böra vi ordna vår esperantoverksamhet, så att den må bli så fruktbar som möjligt?

För det första behöver vår ansvarskänsla för esperantorörelsen stärkas, ja i många fall begynnande väckas. Knappast något annat land kan eller bör kunna som vårt under nuvarande förhållanden, på grund av att vi stå utanför kriget, göra insatsen för esperantorörelsen. Men denna vår särställning medför också för oss förpliktelser. Men har man en gång blivit gripen av Zamenhofs anda och hans synpunkter på världsspråksfrågan, då lämnar man ej så lätt sin ansvarsfulla uppgift åt sitt öde.

Vägen att komma in i den rätta zamenhofska atmosfären är att studera hans skrifter. Vad evangelierna i Nya Testamentet är för de kristna, det bör Zamenhofs skrifter vara för esperantisterna, alltså den källa, ur vilken man hämtar kunskap om Mästarens läror, hans idealism och framtidsförhoppningar, den låga vid vilken man värmes för att kunna fortsätta det goda verket.

Blir känslan för att vi ha en uppgift oss förelagd väckt och stärkt, så följer därav, att även offerviljan väckes och stärkes. Vi tycker kanske, att vi offra en hel del på esperantorörelsen, men vid jämförelse med vad vi ge ut på andra områden, kanske esperantorörelsen får en relativt blygsam del. Hur lätt rullar ej för många några kronor iväg till konditori- och biobesök, men samtidigt kanske man "vojar" sig över, att prenumerationspriset på vår tidning måst höjas med några kronor, och man kanske för den sakens skull drar sig för att i fortsättningen abonnera på densamma. Sådant är ansvarslöst. Den minsta eftertanke borde annars kunna upplysa vederbörande om, att en verksamhet ej kan leva av bara luft, utan att den behöver medel till sitt förfogande, och att alla därför bör delta i den gemensamma uppgiften.

Vår frikyrkoöverksamhet samt arbetar- och idrottsrörelserna äro exempel på, vad man kan offra för en älskad uppgift. Mätte vi bli besjälade av en liknande offervilja för vår! Dessa folkrörelser började en gång under lika blygsamma förhållanden som vår esperantoverksamhet av i dag, men numera äro de mäktiga krafter i samhället.

Det är redan omnämnt, huru för några år sedan utlänningar reste omkring och höllo föredrag på esperanto tolkade till svenska. Dessa föredrag voro synnerligen värdefulla under en period av vår svenska esperantorörelsens historia, den den viktigaste uppgiften var att göra det internationella språket känt. Nu är läget annorlunda. Nu är esperanto visserligen känt men knappast i någon högre grad erkänt. Därför behöver vi dessutom föredrag på renaste svenska av någon språkautoritet, vilken hänfört och medryckande samt buren av en idealistisk grundsyn kunde klarlägga för den stora allmänheten esperantos stora betydelse och uppgift i de olika folkens såväl materiella som andligt kulturella relationer till varandra; alltså en förkunnelse i verklig zamenhofsk anda. Endast på den vägen tror jag att det ska lyckas tända på nytt hänförelsens låga för esperantos förbrödande mission.

EMIL FALKS 60-årsdag.

Gjutaren och nämndemannen Emil Falk i Skövde blev som väntat var livligt hyllad på sin 60-årsdag den 14 sept. Stadsfullmäktige och häradsrätt, arbetskamrater och föreningsstyrelser uppvaktade med gåvor och blommor, och Skaraborgs Esperanto-distrikt frambar en subskriberad penninggåva. Enligt jubilarens önskan skall denna bilda grundplåt till en studiefond, som fått namnet "La studfondo de Emil Falk — Esperanto al la junularo". Den årliga avkastningen av denna fond är avsedd att komma barn och ungdom till godo som bidrag till esperantokurser, studiemateriel och ekonomisering. Esperantoklubben, blåbandsföreningar och enskilda vänner uppvaktade personligen eller per telegram, och lokalpressen omnämnde utförligt dagens händelser.

S. E.

la tuta aŭtuno, se vi atente studas. Ne prenu tro grandajn porciojn!

Se vi tion estos traleginta, vi povos tralegi certajn artikolojn en Originala Verkaro de Zamenhof, se iu el via rondo havas ĝin aŭ la klubo posedas ĝin. Ekzistas multaj tre valoraj kaj interesaj partoj en ĝi.

Cetere vi povos daŭrigi per La vivo de Zamenhof de Privat kaj per la supre nomita libro de la sama aŭtoro. Legi tiujn librojn estas same necese kiel legi la nomitajn verkojn de Zamenhof.

Bonan sukceson!

Verda familio.

Birger Gerdman kaj Gun Fernblad geedziĝis la 18 septembro. Gerdman, inter amikoj nomata Bigo, estas la gardisto de nia trezorejo de antaŭ pli ol du jaroj. Lia profesio estas revizoro, kaj sekve li estas spertulo pri librotenado, ĝuste tia zorgema kaj fidela kunlaboranto, kian ni bezonas sur tiu posteno. Oni povas nur bedaŭri ke dum la tri unuaj monatoj de la jaro li dronas en laboro pro sia profesio kaj samtempe devas pretigi la ekonomian

raporton de SEF. Sed lia devizo estas crdo en ĉio, kaj ni povas esti trankvilaj.

Por la esperantistoj li estas konata kiel tradukinto de "Tra sovaĝa Kamĉatko" de Sten Bergman kaj kiel kunlaborinto pri la granda sved-esperanta vortaro.

Kiam ni unue renkontis lin en la klubo, li ŝajnis esti ne tre ĝojplena homo, sed poste ni fariĝis la plej bonaj amikoj dum biciklaj ekskursoj kaj migradoj en la arbaro. Tie li estis si mem, trankvila, malrapidparola, humorplena granda knabo. Kiam ni orientadas kaj la afero estas rekte tra la "geografion" trafi certan celon, li povas diri, trovinte paŝojn: "La vojo ja devas ien konduki", kaj li kondukas nin al erara loko. Li plej ofte estas gvidanto por la ekskursoj de Migranta Rondo, kaj pro lia profunda kono de la tereno ĉirkaŭ Stockholm li komponis por ni brilajn ekskursprogramojn. Cetere li fumas pipon kaj legas detektivajn romanojn.

Lia edzino Gun, kiu ne volas esti nomata Ludde, blondhara, bluokula, estas pli rapidmova, same ŝia lango. Per siaj karakterizaj esprimoj ŝi ofte ĝuste trafas la kapon de la najlo. En ilia geedza disputado ŝi eble havas la lastan vorton. Sed tiam Bigo tamen havas sian pipon.

Okazis iam ĉe MoRo-ekskurso ke pro malfavora vetero nur ili partoprenis. Ili estis surprizitaj de pluvego kaj devis atendi sub abio en la vasta arbaro. Ne strange ke iliaj animoj havis tempon kontakti kaj malkovri la reciprokan simpation. La floro de amo plej bele kreskas en la sino de la naturo.

Iliaj amikoj en MoRo, en la estraro de SEF, en Grupo Esperantista de Stockholm kaj multaj esperantistoj en la tuta lando el varma koro deziras al Gun kaj Birger feliĉan kaj harmonian kunvivon.

S a l e x.

EL FRANCUJO.

Instruisto el Besançon skribas inter alie: "La familio 'Samideano' ĉi tie estas tre malproksime de la perdo de la esperoj, ĝi scias ke ni iras al la plia kompreno kaj amo." ... Li finas sian karton jene: "Ni pretigas nin al la laboro por la repacigo de la animoj, kiu baldaŭ estos tiel necesa. Pacon al la bonvolaj homoj kaj bonan volon al ĉiuj! Kun salutoj ... al ĉiuj niaj svedaj amikoj." La karto estis forsendita en julio.

Sveda Instruista Esperanto-Federacio (Svenska Lärares Esperanto-Förbund)

Fågelfångaregatan 20
Telefon 14 93 43

Göteborg V
Postgiro 3 14 30

El Finnlando.

Nova finnlingva flugfolieto.

Signaturo "Tourista" estas verkinta finnlingvan flugfolieton, kiu pritraktas la turismon en Finnlando. Jam antaŭ la nuna mondmilito la turismo eksterlanda estis tre vigla en la lando. Oni kalkulis, ke pr. 100.000 eksterlandanoj ĉiujare vizitis nin. Nun la Turista Societo de Finnlando havas bonegajn planojn: la agentoj de la societo ricevis la taskon ĉie fari nomaron de ĉiuj vidindaj turismaj punktoj, kiel malnovaj kastelruinoj, malnovaj kortegoj, modelaj bienoj, tranoktejoj, naĝlokoj, kulturaj institutoj, naturvidindaĵoj, belaj lagoj (kiuj estas pr. 60.000) ktp. Samtempe la verkinto atentigas kaj akcentas pri la neceso jam nun eklerni ian grandan kulturlingvon kaj la lingvojn de najbaroj. En la fino de la beleta flugfolieto la verkisto varme parolas pri Esperanto rekomdante ĝin: la plej facila kaj utila turisma lingvo, kiun ĉiu povas lerni en sia hejmo. Ĝi estas multfoje pli facila ol iu alia lingvo en la mondo kaj jam vaste uzata de turistoj (ekz. en Finnlando iam kaj ĉitiam karavane vojaĝadas eksterlandaj turistoj, kiuj uzas Esperanton kun granda plezuro kaj utileco. La facila laboro por la turismo estas bone pagita, ĉar antaŭ la nuna mondmilito ĝi donis por lando pr. 200 milionojn da mk poĵare. Oni atentigas ankoraŭ, kie la literaturo estas havigebla (Esperanto-Instituto de Finnlando, Kluuvik. 5 A, Helsinko, kaj ĉe la Fervoĵista Esperanto-societo adr. Järvelä, kiu havas presitan leterkurson).

Manko de lertaj interpretistoj kaj gvidantoj, kiuj konas vidindaĵojn, estas granda ankaŭ en Finnlando. Starigo de turismaj cirkloj, kiuj antaŭenigas la turismon kaj instruas la gvidantojn, estas tial jam planita. Nix.

Kristana Esperanto-Asocio de Finnlando

havis unikan travivaĵon en la preĝejo de Kärkölä dimanĉon la 29-an de aŭg., ĉar sur la kamparo en Finnlando antaŭe ne okazis tia festo. La programo, sufiĉe vasta, entenis kaj finnlingvan kaj esperantan parton. Predikis pastro Aaro Ahonen, solkantis esperante Ritva Salokannel kaj violonludadon prezentis s-roj Vuolanne el Riihimäki. Staciestro Salokannel faris prelegon pri la neceseco de internacia lingvo, ties granda signifo kaj pri la kristana Esperanto-movado. La parolinto prezentis esperantan literaturon kaj gvidfolietojn, kristanajn kaj aliajn. La feston finis sinjorino Tyyne Salokannel parolante pri la bezono de vekigo kiel la plej bona interligilo de la nacioj kaj plenumante preĝon. La festo sendis salutajn leterojn al kelkaj gvidantaj esperantistoj en Finnlando. Ĉeestis sufiĉe multe da interesata publiko.

Volas instrui Esperanton.

En la konata, granda taga gazeto Uusi Suomi (Nova Finnlando) estis en aŭgusto legata anonco de persono, kiu aspiras oficon kiel instruisto de stenografio kaj lingvoj, i. a. kiel instruisto de Esperanto.

Favorabono de Sveda Esperanto-Gazeto.

Samideanoj en Finnlando povas aboni nian gazeton "La Espero" ankaŭ por la jaro 1944 pagante sumon fmk 25:— al la poŝtgirokonto (postisiirtotili) n:o 60253 (de s-ro Joel Vilkki, Somero) en sia proksima poŝtofiĉejo.

Abono de Malgranda Revuo.

La nova, pure esperanta kulturgazeto MALGRANDA REVUO estas abonebla ankaŭ de finnaj samideanoj. Por ricevi du unuajn numerojn, ili pagu al la poŝtgirokonto n-o 60253 (de s-ro Joel Vilkki, Somero) sumon fmk 25:— en sia proksima poŝtofiĉejo.

Bär alltid Esperantostjärnan!

Trevliga märken, grön stjärna på vit botten, i normalstorlek, pris pr st. 1:—.

Miniatyrstjärna, samma utseende, kr. 0:75.

Beställ hos FÖRLAGSFÖRENINGEN ESPE-
RANTO, Box 698, Stockholm 1.

En senkommen kongressbild från Hälsingborg. Deltagarna samlade nedanför Kärnan.

SEF Spalten.

Pro la eldiro de Churchill, ke Basic-english post la milito estos la internacia helplingvo, fariĝis vera protest-ondo el la esperantistoj. SEF ricevis multajn proponojn kaj en la gazetoj okazis diskuto pri la mondlingva problemo, speciale en la stokholmaj vespergazetoj. Estas bone se tiu agado daŭros kelkan tempon en la diversaj gazetoj en Svedio kaj kompreneble ankaŭ eksterlande, se oni havas okazon. Skribu ensendaĵon por via loka gazeto se vi havas talenton kaj scion. Per tio vigla diskuto povas esti kreata.

*

Domingo Pérez en Tarascon sur Ariège, Francio, skribas i. a.: "Ankaŭ mi bone ricevis la gazeton La Espero kaj mi vidas en ĝi la anoncon, kiun vi enmetis, mi dankas al vi tutkore. Jam mi ricevis kvin leterojn de svedaj gekorespondantoj, mi respondis al ili ..."

Cikune mi sendas al vi tri adresojn, kiuj povas esti al vi tre utilaj: S-ro Jean Laffon, 12 rue d'Embarthe, Toulouse (H. G.), Francio (sekretario de la Grupo Esperantista de Tuluzo). S-ro Lucien Claudy, 256 rue Garibaldi, Lyon (Rhône), Francio (sekretario de la Universitat-Esperantista klubo en Lyon. Grupo Nova Sento, Llacuna nro 1 (P.N.), Barcelona, Hispanio ...

La plej korajn salutojn de mia parto al la svedaj gesamideanoj. La francaj gesamideanoj sendas siajn salutojn al la svedaj gekamaradoj."

La ligiloj ne estas rompitaĵoj. Ni esperantistoj povas ankoraŭ korespondi kun eksterlandaj amikoj en nia propra lingvo malgraŭ cenzuro.

*

Svisa Esperanto-Societo proponis al la laborista esperantoklubo organizon kunigon. Oni ne akceptis la proponon, sed oni decidis pri kunlaboro.

*

Hungara Esperanto-Federacio havas sekcion por la junularo. La aĝlimo estas 10—23 jaroj, kaj la sekcio, kiu ekzistis unu jaron, sukcesis akiri pli ol cent membrojn. La esperanta studado estas riĉe miksitaj per ĉiaspeca sporto: ekskursoj, skiado, remado ktp. Ni devas admiri la aktivajn hungarajn amikojn. Ĉu ni mem ku- raĝus entrepreni similan eksperimenton?

En kelkaj numeroj de Dansk Esperanto-Blad, eldonata de Centra Dana Esperantista Ligo, aperis diskuto pri organizaj demandoj. La rilato inter la organizoj CDEL, DES kaj DLEA ŝajnas esti ne tiom bona kiom dezirinde. Ni esperas ke niaj danaj amikoj trovos formon de kunlaboro. Al mi ĉiam aspektis strange ke "pacaj batalantoj" nepre volas dividiĝi en diversaj organizoj. Mi suspektas ke tio plej ofte dependas de personaj interesoj kaj zorgo pri la propra digno. Al mi la unueco de la esperantomovado staras kiel unu el la ĉefaj demandoj. Se ekzistas fakaj organizoj por la apliko de esperanto sur specialaj kampoj, tio tute ne devas malhelpi plenan kaj efikan kunlaboron por la komuna celo: disvastigo de esperanto.

Se la publiko rimarkas diversecon kaj malamikecon inter la esperantistaj organizoj, tio en ĝiaj okuloj ridindigas esperanton, kvankam tio devus ridindigi nur la ĝeneralan malfortecon de homoj.

S a l e x.

OMBUDSMANNEN

deltog jämte sin dotter i Örebro-klubbens möte den 17/8, men fick sedan hålla sig i stillhet några dagar på grund av sjukdom. Han reste emellertid 27/8 till examina i Tranås och fortsatte därifrån till Malmö där han måste inta sängen. Den 2/9 kunde han deltaga i klubbmöte i Hälsingborg och 4/4 fortsätta till SLEA-kongressen i Göteborg, där han framförde förbundets hälsning till SLEA.

Ombudsmannen deltog i styrelsesammanträde i Nansengården, men måste 5/9 resa hem till Örebro för att komma under läkarbehandling för ischias.

Ombudsmannens resplan för oktober:

3—8/10 Karlskoga.

9—15/10 Karlstad, Kil, Skoghäll, Grums, Råda.

(adress: ĉe G. R. Johansson, Tegnérsgatan 16, Karlstad)

16—20/10 Mellerud, Bengtsfors, Dals Långed, Amål

(adress: ĉe Rektor O. Cederbom, Mellerud)

de 21/10 (adress: Folkskollärare Einar Dahl, Uddevalla).

Li skribas: Samideanoj, atentu! La supra plano estas nur provizora. Proksimaj lokoj tuj alskribu laŭ la suprenomitaĵoj adresoj kaj mendu la sindikon al klub- aŭ publika vespero. — Skribu! Telefonu!

ESPERANTA STUDSERVO

har just kommit med sin första text. Det är dock ej för sent att anmäla sig. Avgiften är kr. 3:50 och insättes å Malmö Esperantoförenings postgirokonto 38714. Vill man dessutom försäkra sig om även examenstexterna för höst- och vårterminerna, tillkommer 40 öre. Det vore tacknämligt om varje klubb kunde utse någon person med uppgift att uppsamla anmälningar.

FRAN FÖRBUNDSKASSÖREN.**Ombudsmannafonden (postgiro 2012)**

har sedan föregående redovisning erhållit följande nya teckningar:

	pr år	summa
Thyra Wahlberg, Borås	2:—	6:—
Erik Lindberg, Borås	5:—	15:—
Linnéa Paulsén, Borås	10:—	20:—
Berta Andersson, Borås	2:—	6:—
Bertil Cooper, Borås	25:—	25:—
John Stenström, Ulricehamn	10:—	10:—
G. Wolmer, Tungelsta	10:—	10:—
Malmköpings Esperantoklubb	10:—	10:—
Gerhard Karlsson, Ulricehamn	3:—	3:—
Martin Fejde, Jönköping	50:—	50:—
Oskar Svantesson, Göteborg	3:—	3:—
Signe Stenström, Göteborg	5:—	15:—
Maja Ahlström, Nya varvet, Göteborg	5:—	5:—
Erik Ekström, Göteborg	5:—	5:—
Oscar Persson, Göteborg	5:—	5:—
Majken Eriksson, Göteborg	5:—	5:—
Linnéa Leandersson, Göteborg	5:—	5:—
David Andersson, Göteborg	5:—	5:—
Bertil Zell, Göteborg	5:—	15:—
Guy Nussion, Göteborg	5:—	5:—
Willy Burgemeister, Göteborg	5:—	5:—
Dagmar Lindroth, Norrköping	2:—	6:—
Ossian Nilsson, Hälsingborg	5:—	5:—
Anna Lindberg, Gantofta	10:—	10:—
Torsten Eliasson, Göteryd	2:—	2:—
Sigurd Olsson, Strömsnäsbruk	3:—	3:—
Edvin Falck, Lund	5:—	5:—
Runo Stridell, Sandarne	5:—	15:—
Sune W. Ahlm, Stockholm	5:—	5:—
Karl Söderberg, Uppsala	10:—	30:—
Einar Dahl, Uddevalla	10:—	30:—
Bernhard Eriksson, Stockholm	10:—	30:—
Einar Lemke, Hälsingborg	5:—	15:—
John Stenström, Ulricehamn	10:—	30:—
Ingemar Svensson, Tibro	5:—	15:—
Karl A. Klang, Akarp	3:—	9:—
Eva Julin, Gps I, Stockholm 1	10:—	30:—
Teodor Julin, Stockholm 20	10:—	30:—
Anna Alamo, Stockholm	10:—	30:—
D:ma	1:—	1:—
Rudolf Linse, Jönköping	50:—	150:—
G. Wollmer, Tungelsta	5:—	15:—
Axel Ahlquist, Wärsjö	5:—	5:—
Asta Håkansson, Stureby	5:—	15:—
Valborg Björk, Hälsingborg	3:—	3:—
Edith Bohlin, Stockholm	3:—	3:—
G. O. Karlsson, Eslöv	5:—	15:—
John Ahlström, Halmstad	10:—	30:—
Albin Johansson, Höganäs	2:—	2:—
Gust. Lidbjer, Lund	5:—	15:—
Hjalmar Kihlberg, Vingåker	50:—	50:—
		832:—
Avgår felaktigt redovisat fr. Klippans Esp.klubb		12:—
		820:—
Förut redovisat		4.816:58
Teckningen nu uppe i		Kr. 5.636:58

Propagandafonden (postgiro 2012)

har emottagit följande gåvor:

G. Wolmer, Tungelsta 25:—, insamlat under kongressen i Hälsingborg 25:—, eller tillsammans kr. 50:—.

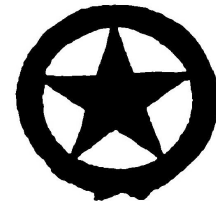
Gåvor till SEF:s verksamhet

ha vi fått mottaga från: D. Sölvén, Sthlm 5:— och L. Andersson Smedjebacken 5:—, eller tillsammans kr. 10.

För alla gåvor be vi få framföra vårt hjärtligaste tack.

Birger Gerdman.

Meddelande från Esperanto-Institutet

Adress: Tegelbacken, Stockholm C.

Tag examen!

De skriftliga proven för esperanto-examen avläggas i höst söndagen den 24 okt. Anmälan om deltagande skall ske senast den 10 okt. till institutet, som lämnar alla erforderliga upplysningar. Examenskommittéerna tillse, att alla klubbmedlemmar, som äro mogna för examen, avlägga sina prov!

Avlagda examina!

Högre examen: E. Bonander i Karlskoga; Ruben Andersson, Sven Borg och Yngve Svensson i Tranås.

Högre examen har avlagts av Albin Larsson, Hans Christoffersson, Helge André, Ebba Bergstrand, Nils Bergstrand, Olga Malmborg, Oscar Roos, Thorsten Larsson, Erik Petersson, Karl Håkansson och Lilly Holmkvist, samtliga i Malmö, samt Axel Linder i Trollhättan och Holger Lindkvist i Eslöv.

Ni gratulas!

Esperanta Studservo.

Beställ denna kurs nu genom att insätta kr. 3:50 på Malmö Esperanto-förenings postgirokonto 38714.

SVEDA KRONIKO

Bonega sezonkomenco en Borås.

Verda Rondo la 16-an de sept. havis sian unuan programvesperon. Dank' al la antaŭe anoncita alloga programo la kunveno havis multe da partoprenantoj. La estraro prizorgis varian programon: Unue "du voĉoj" (f-ino Linnea Paulsén kaj s-ro B. Cooper) prezetis delikatan radiodramon tre inteligente. Poste sekvis gast-rololo de eksterulo, s-ro Erik André — Hamsterlund, kies komika karakterprezentata kapablo donis pluan puŝon al la humoro. La klubprezidanto, s-ro H. Elg ricevis aplaŭdojn ne nur pro sia bonege kunmetita paroladeto pri (kaj kun) muzikaĵoj, sed ankaŭ pro la bona iniciato koncerne la programon. Fine membro de la SLEA-klubo s-ro Wennerberg deklamis bele du poemojn de Fröding kaj — estis vera kafo! Bona komenco.

LINKÖPING. La klubo luis elmontrujon en la ekspozicio "Fritid och Framtid". Dum la unua periodo ni elmontris korespondaĵojn de ĉiu mondparto. Pingloj kaj fadenoj indikas, de kie ni ricevis la leterojn. Kaŭze de la ekspozicio okazis esperantotago 16.5. Ĉefaj punktoj de la programo estis komuna vizito al la ekspozicio kaj prelego de s-ino Pähn-Palm el Estonio pri "Tra Eŭropo per Esperanto". Krom la klubanoj en Linköping ĉeestis esperantistoj el Motala, Norrköping kaj Vimmerby.

Dalarnes Esperantodistrikt

har möte i Säter söndagen den 17 okt. kl. 1 e.m. Lokal: Wienerkonditoriet.

Alla esperantister välkomna!

LABORMETODO.

En la diskutoj dum la ĵus okazinta studkonferenco en Skövde aperis kelkaj notindaj vidpunktoj pri propagando kaj esperantistaj labormetodoj. Oni rekonis ke la esperantolaboro entute havas mankojn. La propagando ne efikas en atendita grado, kaj la penado por atingi la celon de nia movado preskaŭ tute ne rezultas. Laŭ tiuj faktoj oni devas konfesi la mankojn kaj konsideri ion pli efikan.

Videble la sveda esperantopropagando ĝis nun ne estis sufiĉe racia kaj unueca. Entute ĝia bazo ne estis saĝa, kaj ĝi havis sufiĉe da psikologiaj kaj taktikaj eraroj.

Troigo kaj modesteco.

Estas evidente, ke ĉiuj absolutaj troigoj ne bone servas. Aliaflanke oni ofte estas tro modesta kaj kaŝema. Ĉu necesas ĉiam uzi tiujn epitetojn "hjalpspråk", "konst-språk" k.t.p.? Esperanto ja ne estas ia kriplaĵo, sed viva kulturlingvo, tute egala al kiu ajn alia. Ne multe utilas konstanta batalado kontraŭ naciaj mondlingvoj. Oni nur senĉese kondukas la penson de l' publiko jen al tiu, jen al alia mondlingvo. Ofte la propagando pentras anglan diablon sur la muro kaj poste defendas sin kontraŭ li. Antaŭ la publiko oni montras ĉiospecan kontraŭstaron kaj diversajn barojn kaj ĝenerale aperas en defendema stato. Estus pli bone forviŝi ĉion tian el la konscio, simple ne rekoni publike iajn barojn, nur preteriri ilin kaj anstataŭe uzi la rimedojn por montri ke, "jen estas taŭga lingvo, provita, uzata — prenu ĝin!"

Propagando.

La senco "propagando" kaŝas multon en si. Intencaj troigoj, ruzo, polemiko k.t.p. Tia miksaĵo en la daŭro ne bone servas al bona afero. Evidente necesas dronigi la propagandon kaj anstataŭe ekuzi reklamon. "Sed kostus amase da mono!" Ne, kial? Same kiel propagando reklamo ne estas ia mon-mezuro, nur metodo. Kompreneble ambaŭ kostas, sed reklamo estas pli efika kaj racia metodo. Iam reklamo estis "amerika bluf", sed nuntempe, se ĝi estas efika, metodo, kiu per objektiva informado celas ion atingi. La reklamo estas en si mem racia. Ĝi montras, kie estas bezono kaj kie tiu bezono trovi kontentigon. Ĝi akcentas la veron sed evitas polemikon kaj troigojn. Anstataŭ altrudi ĝi vekas en la publiko intereson, ŝaton kaj akceptemon. Mallonge — la celoj de la reklamo koincidas kun nia bezono.

Levu la kapon.

Vane oni demandas, kial la esperantistoj ĝenerale estas tiom modestaj kaj kaŝemaj. Nia lingvo absolute ne motivas tion. Ni devas rekoni, ke ni laboras en grava kul-

tura tasko. Ne estas ia honto porti la esperantan ideon, sed meritoplena kaj grava entrepreno. Nia sinteno kaj konduto devas montri, ke ni mem sen ia dubo konscias pri la graveco kaj valoro de nia afero.

Post la paciĝo la mondo urĝe bezonas nian lingvon. Esperanto havas hodiaŭ firman bazon, ĝi estas lingvo jam provita kaj uzata — do preta. En tre proksima estonteco ĝi vidas antaŭ si la plej grandan ŝancon, kiu iam aperis. Ankaŭ la esperantistoj devus nun esti pretaj. La okazado estas nuntempe tre rapida. Jam oni atentis pri la mondlingva problemo, kaj oni jam proponas pri ĝia solvo. La afero ŝajnas rapide evolui, sed bedaŭrinde kaŝas sin la esperantistoj — eble ili eĉ ne rimarkas ke io okazas.

La taskoj abundas.

Laŭ tiuj signoj ni ne venkos per sola, forta bato. Se tiel ne okazos, ni devos persisti en la ĝisnuna metodo — esperantigo de homo al homo. Sed tiu metodo estas malrapida, ne-efika, oni devus enigi ion freŝan en ĝi. Necesas malaltigi la perdojn el studrondoj kaj la korespondakurso. La lingva nivelo de la "mezesperantisto" devas leviĝi. Pli multe nia lingvo sonu en la kluboj. La studrondoj devas esti pli firme gvidataj. Konvena materialo por komencantoj preskaŭ ne ekzistas. Ni bezonas novan, pli interesan kaj habilan korespondakurson. Necesas ia instrua informilo por kursgvidantoj. La propagandiloj bezonas tute novan aspekton. La taskoj abundas. Atakante praktikan kaj kernan taskon ni ofte progresigus nian aferon anstataŭ bremsi ĝin, dum ni rompas la kapon pro flankaj aferoj aŭ organizaj bagatelaĵoj.

J.

PRESSINFORMATION.

Je la starto de Svenska Esperantoförbundets Pressinformation ni promesis apogon per mono, kolektata en la propaganda fondo. Ĉar tiu fondo dum la lastaj jaroj ricevis nur malgrandan kontribuon, ni ne povis elspezi sufiĉe da mono por Pressinformation.

Se vi volas apogi tiun tre gravan flankon de nia laboro, sendu monon al Svenska Esperanto-Förbundets Propagandafond, poŝtkonto 2012. Per la mono kolektata en la fondo ni apogas tian propagandon, kian ni konsideras necesa.

S a l e x.

VI ERINRA OM

den planerade propagandabroschyren, som behandlades i en artikel i septembernumret. Tänk Er in i saken och meddela Edra tankar till Jan Strönne, Amiralsgatan 36, Malmö, som tacksamt tager emot alla förslag.

Skaraborgs läns esperantodistrikt

hade den 26 september sin sedvanliga höstkonferens för att dryfta aktuella spörsmål inför en ny studiesäsong. I stadsbibliotekets läsesal hälsades ombuden av hr Emil Falk. De avgåvo sina rapporter om den gångna studiesäsongen och erfarenheterna från studiearbetet under de gångna krigsåren.

Två föreläsningar stodo på dagens program. Läroverksadj. John Stenstöm, Ulricehamn, talade på esperanto om minnen och hågkomster från de internationella esperantokongresserna och esperantodistriktets studie-

ledare, hr Lennart Aberg, Skövde, belyste organisations- och propagandafrågor. En livlig diskussion följde.

STOCKHOLM. Grupo Esperantista. Inter la kunvenoj en septembro oni povas mencii la komunan kunvenon de la diversaj kluboj en Stockholm la 22, kiu enkondukis la verdan semajnon. Tiam la prezidanto rakontis pri la agado de la esperanto-organizoj kaŭze de eldiro de Churchill pri Basic-english.

Kiel kutime la grupo kunvenas ĉiumerkrede en la ejo Luntmakaregatan 15 je la 20a horo.

Ivan kaj Stojan — metilernantoj.

Bulgara rakonto.

Ivan kaj Stojan fariĝis metilernantoj ĉe la plej bona mastro — ŝuisto Nikola. Li havis trioble pli multe da metilernantoj, kiujn li amis kvazaŭ siajn infanojn. Baldaŭ li ekamis la laboremajn kaj lertajn — Ivan kaj Stojan. Grandan konfidon li havis al ili kaj loĝigis ilin en sia hejmo, kaj ĉiam ilin sendis ricevi varojn, monon kaj alion.

Inter la metilernantoj de mastro Nikola estis junulo nomata Jorgo, li estis tre ruza.

Kiam avino Neda, la edzino de mastro Nikola, alportis manĝaĵon kun viandpecoj, Jorgo ruze fleksis sian kule-ron, prenis la plej grandajn viandpecojn kaj diris:

— Vidu vi kia bonŝanco, vidu vi kia bonŝanco.

Ivan kaj Stojan rimarkis ĉi tiun agon. Kelkfoje ili toleris lin, sed foje kiam Jorgo etendis manon antaŭ Ivan, ruze eltiris viandpecon kaj diris:

— Vidu vi kia bonŝanco!

Ivan stariĝis, vangofrapis lin kaj diris:

— Vidu vi kia eraro!

Jorgo ekploris kaj stariĝis batali kun li, sed Stojan kaptis Jorgon per la du fingroj je la kolo kaj per unu piedfrapo eljetis lin el la ŝuejo.

Sed Jorgo ne malkutimiĝis de sia ago. Pasis kelke da tempo kaj li komencis ree ruzi.

Foje avino Neda alportis fromaĝon, olivon, lardon kaj fruktojn. Jorgo manĝis frandeme kaj metis de la manĝaĵo en la poŝon.

Sed Stojan rimarkis ĉi tion, prenis kruĉon kaj plenigis je akvo lian poŝon.

Jorgo ekkriis.

— Kial vi krias? diris trankvile Stojan.

— Kial vi plenigas je akvo mian poŝon? kaj ekploris.

— Ĉu kial? Ĉar, kiu manĝis, devas trinki. Via poŝo manĝis kaj mi donas al ĝi trinki iom da akvo por ke la manĝaĵo ne restu ĉe la gorgo de la poŝo.

Apud la ŝuejo de mastro Nikola estis butikoj kies posedanto estis nomata Poliksen. Ĉiuj metilernantoj el la ŝuejo kaj ĉiuj homoj aĉetas de li konfide — fromaĝon, sukeron, fiŝon, figojn kaj aliajn manĝaĵojn kaj sabate, kiam ili ricevas monon, ili pagas sian ŝuldon. Ankaŭ Ivan kaj Stojan aĉetas de li.

Foje ili restis ŝuldantaj al Poliksen po cent levojn kaj sabate ili ne pagis al li, ne ĉar ili ne havis monon, sed tiam ili vidis hazarde avon Stoiĉko el ilia vilaĝo kaj ili donis al li ĉiun monon. Ivan sendis al sia patrino, ĉar venas la vintro, kaj Stojan sendis al siaj gepatroj por saluti kaj ĝojigi ilin, ke li ne perdas la tempon vane en la urbo. Post unu tago Poliksen venis en la ŝuejon kolektanta. La batita Jorgo, kiun Stojan batis, diris al Poliksen, ke Ivan kaj Stojan sendis sian monon en vilaĝon, kaj ke post unu semajno ili forlasos la urbon.

— Vi pagu tuj vian ŝuldon, alie mi prenos viajn paltojn.

— Baj¹ Poliksen, — diris trankvile Stojan, ni intencis preni de nia mastro monon kaj doni al vi, sed li hieraŭ iris pro laboro en Gabrodon². Li revenos post kvin tagoj kaj tiam ni tuj pagos al vi.

— Ne! diris Poliksen, mi ne kredas al vi, kaj etendis manon por preni iliajn paltojn.

Jorgo tre ĝojis, ke venĝo venis al ili, Ivan sin ĵetis bati Poliksenon, sed Stojan kaptis lin.

— Ivano, lasu lin preni la paltojn — diris Stojan, kaj kiam revenos la mastro ni prenos monon kaj pagos al li por rehavi niajn paltojn.

Mastro Nikola revenis, kaj ili pagis al Poliksen.

Pasis kelke da tempo. Stojan kaj Ivan interboniĝis kun Poliksen kaj komencis ree aĉeti ĉe li.

— Baj Poliksen, diris Stojan, donu al mi unu kilogramon da maizo, kaj li pagis ĝin.

Poliksen ekmiris, kial Stojan aĉetas ĉi tiun maizon, sed li ne demandis Stojanon, sed prenis la monon kaj donis al li maizon. Je la alia tago Poliksen komprenis, kial Stojan aĉetis la maizon. Tagmeze, kiam metilernantoj de mastro Nikola ripozis, Stojan sidiĝis antaŭ la ŝuejo kaj ĵetadis maizon al la du anseroj de Poliksen. Post kelke da tagoj la anseroj tiel ligiĝis al Stojan, ke ili forgesis iri bani en la rivero kaj tuttage kuŝadis antaŭ la ŝuejo de mastro Nikola por atendi Stojanon. Poliksen

Kukola valso.

(Vals i gŝkottan.)

Brilas eta golf kiel vaksita plank.
Sun el mar leviĝas, odoras padusoj,
Kaj fringo en arbet, kiu dormis sur branĉ,
Vigle nun ekpepas: kvit, kvit! kvit, kvit!
Iru ni boaton por mara vetur!
Remu ni al herbinsularo florborda
Kun manĝ kaj gramofono por nia plezur!
Gaje akompanu al ni kukol!
Aŭdu nun! Krias jam kukol en okcident.
Tia krio plej feliĉa vok!
Nordkukola estas teda vok,
Sed sudkukola la morta vok,
Kaj orienta la konsola vok,
Sed krias nun kukol el okcident.
Ĉu, knabin, vi aŭdas nun: kuku! kuku!?

Klara estas l' akvo jen kiel kristal.
Vidu! La fiŝetoj tremsaltas, baraktas.
Ezoko en kanejo, naĝanta ŝakal!
Trilas kantoturdo en pina hal.
Ĉarma, radianta junia fest-tag!
Jen la sun lumigas la arbojn kaj ondojn.
Anasoj kun la idoj fornaĝas sur lag.
Haltu ni momenton dum nia vag!
Aŭdu nun! Krias jam kukol en okcident.
Tia krio plej feliĉa vok!
Nordkukola estas teda vok,
Sed sudkukola la morta vok,
Kaj orienta la konsola vok,
Sed krias nun kukol en okcident.
Ĉu, knabin, vi aŭdas nun: kuku! kuku!?

El "Evert Taubes bŝsta" trad. G. O. Karlsson.

vidis ĉi tiun aferon, sed ŝajnis, ke li nenion scias. Post unu semajno Stojan aĉetis ankoraŭ unu kilogramon da maizo.) Poliksen donis ĝin, prenis la monon kaj ree ne demandis Stojanon, kial li aĉetas la maizon.

Poste Ivan daŭre aĉetis du-trifoje maizon.

Poliksen, vidante, ke Ivan kaj Stojan tre bone nutris la anserojn, mem ĉesis nutri ilin. Li nur atentis vespere ĝustatempe enfermi ilin en la kokejon, ĉar li timis la petolemulojn.

Tiel pasis tuta monato.

Sed unu matenon sur la vendoplaco kolektiĝis amaso da homoj por rigardi miraklon.

Estis je la fino de la monato. Ivan kaj Stojan venis tre frue malfermi la ŝuejon de mastro Nikola. En ĉi tiu momento la anseroj venis por manĝi maizon. Ili kaptis la anserojn, senplumigis kaj lasis ilin. Samtempe ĉiuj homoj iris al sia laboro kaj vidante la anserojn ili haltis por rigardi la miraklon kaj tordiĝis pro rido. Venis ankaŭ Poliksen, li faris por si vojon inter la homamaso kaj vidinte la senplumigitajn anserojn li kaptis sin je la kapo.

— Kiu faris ĉi tiun miraklon? — demandis Poliksen.

— Ni ambaŭ, mi kaj Ivan, diris Stojan, ĉar ili ne povis pagi al ni por la maizo, per kiu dum unu monato ni nutris ilin, kaj ni prenis iliajn paltojn.

Apenaŭ nun Poliksen komprenis, kial ili faris tiel.

Hazarde preter ili pasis la regionestro kaj Poliksen plendis al li pri la petolemuloj.

— Sed Ivan kaj Stojan rakontis al la regionestro pri la agmaniero de Poliksen kaj la regionestro komencis ridi.

— Sed nun s-ro regionestro — kion mi faru? diris Poliksen.

— Vi pagu la ŝuldon de la anseroj, diris Ivan, kaj ni donos iliajn paltojn.

Aŭdinte ĉi tion la regionestro ankoraŭ pli ekridis kaj batetis ilin surdorse kaj diris:

— Brave, knaboj, brave!

Por tia barbo — tia razilo.

Tradukis el la bulgara Ivan N. Minev.

1) Kutima bulgara turno al pli aĝaj homoj.

2) Urbo en Bulgarujo.

Finna popolkanto.

(Svede: "Plocka vill jag skogsviol...")

Kolektos, kolektados mi en la arbarsalon
plenbrakon da erik, viol — kunligos al florkron.
Pirolo, timiano pri la amik pensigas min —
kaj multon ekmemoras mi kun floroj en la sin.

Jen la vojeton, kiun ni en la vespera pac
promenis kaj jen sidis ni sur mola muskmatrac.
Se eĉ alia estus, al kiu manon donus vi —
ĉe vi en revoland kun am fidela restas mi.

Tutsola mi fariĝis nun kaj sola iros mi
sen famo kaj sen mono surtere tie ĉi.
Neniu ŝteli povas trezoron mian de memor —
mi estas tiom riĉa en somernokta hor.

Al esperanto de Valde printemp.

LINGVAJ DEMANDOJ

Evoluo de insektoj.

En nia lingvo ne regas plena ordo kaj abstrakta korekto rilate al sciencaj terminoj. Tio estas komprenebla, ĉar la kampo estas ege vasta, kaj tiaj mankoj estas sufiĉe grandaj ankaŭ en naciaj lingvoj kaj latino.

Antaŭ nelonge kaptis mian atenton niaj terminoj por insektaj transformiĝoj. Ioma konfuzo regas tie, sed ni povas facile forigi ĝin. Ĉiuokaze estas bone havi klaran imagon pri la senco de la vortoj.

La latinaj vortoj por la diversaj stadioj estas (laŭ faka libro): ovum, ägg — larva, larv — pupa, puppa — imago, den färdiga insäkten.

La unua estas en esperanto ovo kaj la lasta estas imago. Tiuj vortoj estas la solaj kaj korektaj. Sed la du mezaj donas konfuzon.

Por la latina larva ni havas la vorton larvo. Ĝi estas tute klarsenca. Sed krome ni havas la germandevenan räupo. Mi ne scias, kiel tiu vorto venis en esperanton. En la vortaro de Nylén ĝi estas tradukita per larv, löv-mask. Plena vortaro difinas ĝin "larvo de papilioj kaj kelkaj aliaj flugilaj insektoj". Jen facile fariĝas konfuzo, kiun ni devas eviti. Ŝajne ni ne devas uzi la vorton por kiu ajn larvo sed nur por larvoj de "papilioj kaj kelkaj aliaj flugilaj insektoj" (la vortaro ne diras kiu). Laŭ mia opinio papilia larvo tute sufiĉus por esprimi la ideon, sed räupo fariĝis tiel viva kaj ofte uzata vorto, ke ĝi verŝajne ne malaperos. Sed memoru ĝian signifon!

Por la latina pupa ni havas la klarsencan pupo. Krome troviĝas krizalido. Laŭ Nylén tiu estas pupo, laŭ Plena vortaro pupo de papilioj. Kiel räupo la vorto estas ne necesa. Se ni tamen uzas ĝin, ni estu klare konsciaj pri ĝia signifo.

Krome troviĝas la vorto nimfo (en la scienca signifo). Laŭ Nylén ĝi estas pupo. Tio estas eraro. Plena vortaro havas difinon, kiu ne donas klaran sencon sed nepre erarigas. Nimfoj estas certaj insektoj en certa evolua stadio, sed tiaj insektoj ne havas pupan stadion kaj ne transformiĝas tiel, kiel ekz. papilio. Tiun vorton ni lasu por sole scienca uzado.

Resumo: la vortoj larvo kaj pupo plene taŭgas por ordinaraj bezonoj kaj respondas al la latinaj (kaj sekve internaciaj) terminoj. Uzante aliajn ni uzu ilin kun klara koncepto pri ilia signifo.

Stellan Engholm.

Svenska Esperanto-Tidningen

La Espero

Organ för Svenska Esperanto-Förbundet

Postadr.: Box 698, Stockholm 1.

Redaktör: Eva Julin, Gps I a, Sthlm.

Ansvarig utgivare: W. Wahlund.

Prenumerationspris Från 1943: helt år kr. 4:—, Lösnummer 0:35. Utkommer en gång i månaden.

Annonspris: 20 öre pr mm. Korrespondensannons: 1:50.

Expedition: Förlagsföreningen Esperanto, Sveavägen 98, Stockholm. Tel. 31 65 01. Postgiro 578.

SVENSKA ESPERANTO-FÖRBUNDET (Sveda Esperanto-Federacio), Tegelbacken, Stockholm C. Tel. 20 00 43. Postgiro 20 12.

Avgiften i SEF: Direkt anslutna medlemmar erlägga 7:50 kr. pr år och erhålla tidningen gratis. Föreningar erlägga för varje medlem en årlig avgift av 2:— kr. Varje ansluten förening erhåller ett exemplar av tidningen gratis.

FÖRLAGSFÖRENINGEN ESPERANTO u. p. a., postadress: Box 698, Stockholm. (Expedition: Sveavägen 98.) Tel. 31 65 01. (Förlagschefen: 10 53 27). Postgiro: 578. (Böcker, tidningar, korrespondenskurser o.s.v.).

SVENSKA ESPERANTO-INSTITUTET, Tegelbacken, Stockholm. Postgiro 5 15 11.

INTERNACIA ESPERANTO LIGO — IEL (Sveda Teritorio): Ĉefdelegito Karl Wästfelt, Cedergrens-vägen 27, Stockholm 32. Poŝtĉeka konto 15 12 88. Kotizoj: Membro kun jarlibro kr. 3:—; Membro-Abonanto 8:—; Membro-Subtenanto 20:—; Patrono 80:—.

AFIŜO

— efika reklamilo por la studlaboro. Interesiga teksto — alloga aspekto — bonkvalita papero. Restas nur malgranda stoko. Prezo 10 öre + sendk. MENDU TUJ!

SKOVDE ESPERANTOKLUBB

VILLAGATAN 3, SKOVDE.

KORESPONDADO.

Dek kvin PTT-esperantistoj serĉas korespondadon, se eble kun gekolegoj. Adresojn peras A. Attinger, Richtenswit (Zürisch).

Gustav Adolf Nygård, Väderkvarnsgatan 177, Göteborg, Svedujo, dez. koresp. kaj interes. leterojn kaj bildkartojn kun eksterl. esp. (ankaŭ svedaj).

Belaĵo por sinjorinoj!

Kolpendaĵo — verda stelo

kun surskribo: ESPERANTO.

Prezo kr. 1:25.

Ŝatata donacobjekto, uzbla ankaŭ de sinjoroj kiel breloko.

ELDONA SOCIETO ESPERANTO

Stockholm 1. Box 698. Tel 31 65 01.